

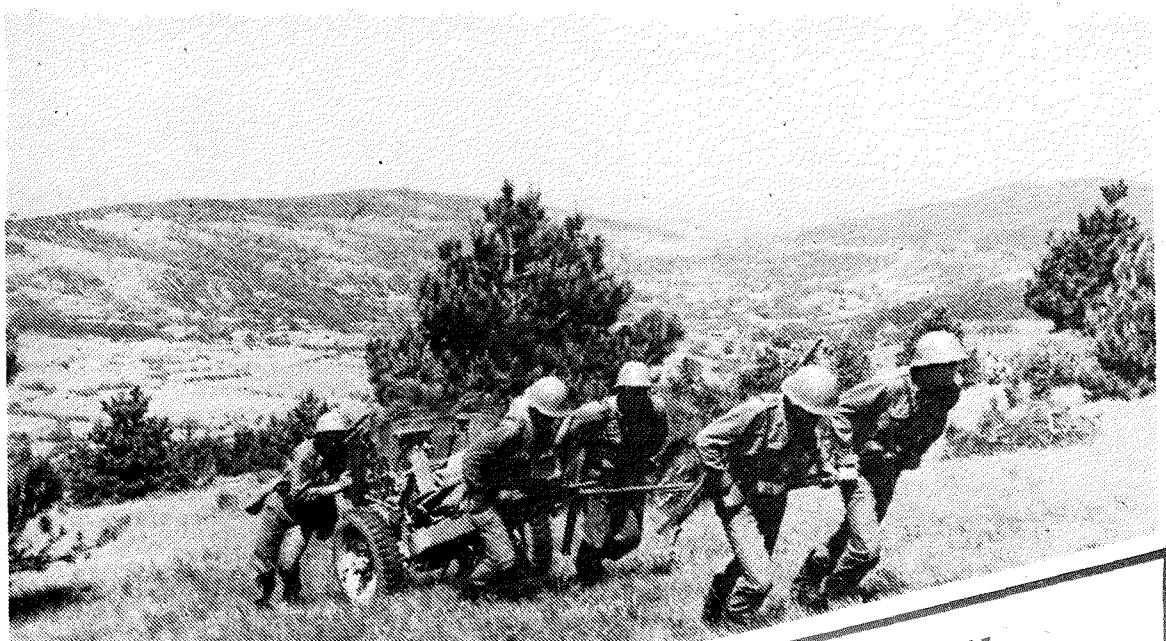
tv-15 naš TOVARIS

Št. 48

20. decembra 1984

Leto XXII

glasilo zveze združenj borcev nov in zveze rezervnih vojaških starešin slovenije

Vsem pripadnikom naših oboroženih sil
čestitamo za njihov praznik, 22. december!

RO ZZB NOV Slovenije
RK ZRVS Slovenije
Uredištvo TV-15 Naš tovaris

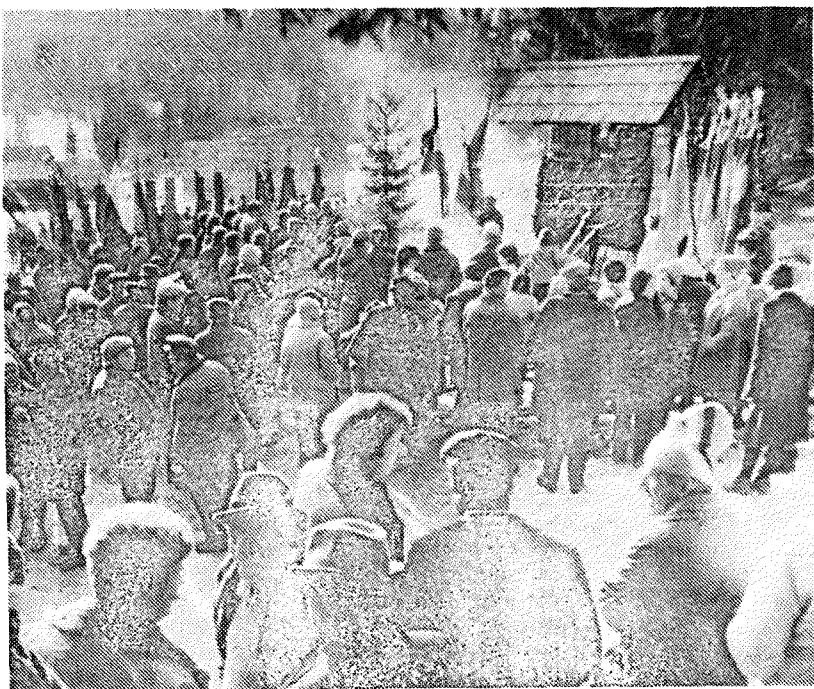
V spomin na zmago mrtvega bataljona

Na Goreljku na Poljuki so se v nedeljo, 16. decembra, srečali številni borci, aktivisti in mladi iz jeseške in radovljiške občine. Tako so počastili spomin na boj tretjega bataljona Prešernove brigade, ki ga je bojeval 15. decembra 1943 proti premočnemu sovražniku.

Mladi iz radovljiške in jeseške občine so spomin na mrtvi bataljon počastili s pohodom pohodnih enot iz Krnice in Nemenja.

O dogodku pred enainštidesetimi leti na Pokljuki je govorila podpredsednica OK ZSMS Radovoljica Eva Štravs. Med kulturnim programom pa so prebrali tudi najboljše spise na temo o zmagi mrtvega bataljona, ki so jih napisali učenci gorenjskih osnovnih šol.

Foto: Marjan Ciglič

Pomemben prispevek k napredku

Čeprav je prva naloga pripadnikov JLA vrhunska izurjenost in usposobljenost za obrambo naše domovine, pa najdejo čas tudi za sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami in družbenopolitičnimi skupnostmi v kraju, kjer so njihove vojašnice. Ker JLA opravlja vrsto dejavnosti in opravil, ki se ne razlikujejo od tistih v siceršnjem življenju, lahko pripadniki njenih posameznih zvrsti priskočijo na pomoč povsod tam, kjer je njihovo znanje najbolj potrebno in delo tudi samostojno opravijo. Tovrstna dejavnost naših vojakov pa nima le moralno političnega učinka, čeprav je ta pomemben, pač pa ima tudi vidne in znatne uspehe. Že po tradiciji so najbolj delavne enote za zveze in inženirci, čeprav ne smemo zanemariti prispevka drugih zvrsti.

Pripadniki Ljubljanskega armadnega območja so letos popravili in posodobili 37,5 in na novo zgradili skoraj 12 kilometrov cest. Zgradili so 6 lesenih mostov, skupaj dolgih 46 metrov. Za potrebe prebivalstva in za svoje potrebe so vojaki uredili deset vodnih zajetij, štiri na tolminskem in šest na Dravskem polju. Pripadniki JLA so ali v celoti zgradili ali pa pomagali pri gradnji več kot 50 kilometrov vodovodnega omrežja po vsej naši republiki, pomagali so pri spravilu pridelkov na Postojnskem, Dolenjskem in v Prekmurju in pogozdovali goličavo na Primorskem in na Dolenjskem. Sodelovali so pri gradnji spomenikov NOB in spominskih parkov v Mačkovicu pri Postojni, v Tolminu, zgradili so 2,3 kilometra Poti spominov in tovarišva v Ljubljani, zgradili most v spominskem parku Maršal Tito v Šmarjah pri Jelšah. Sodelovali so pri vzdrževalnih delih na nekaterih športnih letališčih in zgradili novo pristajalno stezo v Hrovači pri Ribnici. Položili so 104,7 kilometra telefonskega kabla in pomagali pri elektrifikaciji na Pohorju in drugje. To so le nekatera dela, ki so jih opravili pripadniki naše armade.

Pomemben pa je tudi drug prispevek JLA k stabilizacijskim prizadevanjem naše družbe. Tako se je letos samo v Ljubljanskem armadnem območju usposobilo za nekatere poklice 3405 vojakov. V enotah za zveze so izurili 1390 vezistov različnih smeri, po katerih je veliko povpraševanje v delovnih organizacijah PTT po vsej naši domovini. Za kuharje se je izučilo 882 vojakov, v JLA se je za peke izučilo 258 mladih ljudi, 17 jih je postalo krojačev, 64 brivcev, 297 je pridobilo poklic voznika, 5 prometnika, 319 mehanika, 16 puškarja, 17 gradbenica in 150 vojakov je pridobilo kvalifikacijo za upravljalca gradbene mehanizacije.

Vsi ti uspehi in uspehi pri bojni pripravljenosti kažejo, da je pripadnikom JLA uspelo z doslednim stabilizacijskim vedenjem, nenehnim varčevanjem, racionalizacijo in drugim izrabi tiste notranje rezerve, ki so omogočale ne le nenehno posodabljanje, ampak tudi učinkovito pomoč prebivalcem povsod tam, kjer je bilo to potrebno. Hkrati pa je postalo stabilizacijsko vedenje način življenja pripadnikov JLA, ki ga bodo vojaki po odsluženem vojaškem roku odnesli domov. Bojan Kuntarič

Uskladitev invalidskega dodatka in priznavalnin udeležencem NOV z najnižjo pokojnino

V Uradnem listu Slovenije št. 34/84 je objavljen novi znesek najnižje pokojnine za celo pokojninsko dobo, ki po treh valorizacijah v letu 1984 znaša 13.532,16 dinarja, in velja od 1. januarja 1984.

To povečanje je pomembno predvsem za vojaške invalide, ki po republiških predpisih prejema invalidski dodatek, in za civilne invalide vojne, prejemnike dodatne denarne pomoči. Ker je odmerjanje teh oblik pomoči odvisno od zneska najnižje pokojnine, bo to vplivalo tudi na ustrezno zvišanje invalidskega dodatka in dodatne denarne pomoči za posameznega upravičenca.

Republiški komite za borce in vojaške invalide je v zvezi s tem izdal navodilo, naj občinski upravni organi spremembo zneska najnižje pokojnine upoštevajo. Zneski zaostalih razlik bodo upravičencem izplačani še letos, če pa to tehnično ne bi bilo mogoče, pa takoj v začetku prihodnjega leta.

V isti številki Uradnega lista je objavljen tudi sklep o akontativni uskladitvi pokojnin s 1. januarjem 1985, po katerem bo najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo v prihodnjem letu znašala 15.561,98 dinarja.

S tem v zvezi je upravnim organom v občinah naročeno, da navedeni znesek upoštevajo pri odmeri invalidskih prejemkov po republiških predpisih v letu 1985.

Poleg invalidskega dodatka, ki ga prejema vojaški invalidi, pa borci v občinah prejema kot obliko denarne pomoči priznavalnino, ki se prav tako kot invalidski dodatek odmerja od najnižje pokojnine za celo pokojninsko dobo. Povečanje zneska najnižje pokojnine bo upoštevano tudi pri odmeri priznavalnin, komisijam, ki odločajo o priznavalninah, pa je priporočeno, da pri izplačilih novo določenih zneskov v okviru razpoložljivih sredstev prioriteto obravnavajo predvsem socialno ogrožene upravičence do priznavalnin.

Janez Keržan

Ob koncu leta so Republiški komite za borce in vojaške invalide obiskali predstavniki Zveze borcev prostovoljcev za severno slovensko mejo 1918-1919. V pogovoru s predsednikom republiškega komiteja so se ugovarjali za pomoč, ki jo je komite dajal pri opravljanju njihove aktivnosti v letu 1984, še posebej pri uresničevanju zdravstvenega varstva za člane njihove organizacije, ter predstavili program dela za prihodnje leto.

Predsednik republiškega komiteja je predstavnikom zveze zaželel nadaljnjih uspehov pri delu v novem letu ter jim zagotovil nadaljnje sodelovanje republiškega komiteja, tako pri organizaciji občnega zbora kot pri uresničevanju njihovega celotnega programa dela.

Krepitev bojne pripravljenosti je kljub vsemu prva naloga

Danes so enote JLA opremljene z najsodobnejšim orožjem, elektronsko tehniko, transportnimi sredstvi in drugim. Toda vsa ta sredstva so učinkovita le, če jih pravilno uporabljamo, in če z njimi ravnamo dobro usposobljeni vojaki in starešine. Prav tako pa je od izurjenosti in usposobljenosti njihovih upravljalcev odvisen tudi uporabi rok teh sredstev. Da bi ohranili vojaško tehniko čim dalj časa uporabno in jo kar najbolj gospodarno izrabili, uporabljajo različne pripomočke, ki nadomeščajo to tehniko in zmanjšujejo stroške usposabljanja, predvsem kabinete, simulatorje in podobno. Precej teh naprav je izdelano doma in delo naših izumiteljev. Urjenje v kabinetih in trenažerjih omogoča, da je vojak ali starešina dodobra seznanjen z orožjem ali sredstvi, še preden pride v stik z njim. Na poligonu ga zato čaka pravzaprav le še preizkus pridobljenega znanja, ki pa daje praviloma vedno odlične rezultate. Varčevanje na ta način je možno le do določene meje, saj pravega orožja ni mogoče povsem nadomestiti s trenažerji. Obstajajo seveda drugi učinkoviti načini, za kar najbolj načrtno in varčno urjenje, kot so na primer združevanje različnih rodov in vrst oboroženih sil, ki omogočajo

Vsekakor je treba omeniti tudi tehnično službo, ki je v tem letu dosegla pomembne uspehe pri vzdrževanju in popravilu tehničnih sredstev. Leto 1984 je bilo v Ljubljanskem armadnem območju leto boljšega vzdrževanja in ravnanja s tehniko in tehničnimi sredstvi. V tem času se je odstotek brezhibnih tehničnih sredstev bistveno izboljšal. Že več let poteka v oklepni enotah generalno popravilo tankov in pri vsakem takšnem opravljenem

za vzdrževanje in brezhibnost tehnike. To je še posebej pomembno pri novi tehniki, ki zahteva tudi nov odnos, večje znanje, natančnejše upravljanje in bolj pazljivo uporabo. O višji ravni pa priča tudi podatek, da na vaji, na kateri sodeluje približno 900 vozil, ni bilo večjih okvar.

Vse več je inovacij

K varčevanju in racionalizaciji v JLA prispevajo svoj de-

visoki hektarski pridelki pa obetajo, da bodo tudi kasneje v civilstvu postali dobri kmetovalci. Samo letos so pripadniki Ljubljanskega armadnega območja pridelali 130 ton koruze, 20 ton krompirja, 49 ton raznih povrtnin, 4 tone sadja, 29 ton ječmena in pšenice in 731 ton živinske krme. Pripravili so še 1080 kubičnih metrov drv za kurjavo. Pri pridelavi hrane zavzema pomembno mesto tudi ekstenzivna prireja mesa, ki je za obmejne enote že tradicio-

ga in izurjenega pripadnika TO, težišče pri tem pa je bilo na vojaško-strokovnem pripravljanju posameznika in enot kot celota. V ospredju so bile priprave na mobilizacijo in izvajanje boja v težkih razmerah. Celotno usposabljanje je izvajala rezervna starešinska sestava samih enot, in sicer v skladu z namembnostjo, nalogami in okoljem, v katerem bo enota delovala. Vse to je omogočilo večje vključevanje, medsebojno povezanost in

sredstev. Bolj intenzivno in kakovostnejše delo dosegajo predvsem z boljšimi pripravami usposabljanja. Pri tem imata vse večjo vlogo tudi individualno izobraževanje starešin in skrb za človeka, ki je vse bolj subjekt krepitve vojaških kolektivov ter bojne pripravljenosti enot in štabov TO.

Med poglavitnimi cilji praktičnega usposabljanja pripadnikov TO je razvijanje ustvarjalne osebnosti z vidika visoke stopnje samostojnosti, odločnosti, hrabrosti in zavestne discipline. Celotna zasnova SLO in DS in s tem tudi TO temelji na visoki stopnji pripravljenosti delovnih ljudi in občanov za obrambo svobode in naše neodvisnosti.

Vloga vojaških kolektivov se povečuje

Vse večji uspehi pri urjenju in usposabljanju so rezultat večje vloge vojaških kolektivov, ki s svojim delovanjem vplivajo na utrjevanje zavestne discipline, razvijanja medsebojnih odnosov, kolektivnega tovarštva, medsebojnega zaupanja in odgovornosti. Vse to pa so lastnosti, ki so krasile borce med narodnoosvobodilno vojno, danes pa krepijo bojno pripravljenost enot in štabov za TO. Na sestankih vojaških kolektivov so pripadniki TO samokritično razpravljali o svojem delu in dosežkih ter predlagali rešitve za doseganje boljših rezultatov. O visoki zavesti pripadnikov TO priča tudi podatek, da so se dobri vojaški kolektivi sestajali tudi zunaj formalnih sklicev enot in se med seboj še bolje spoznali.

V enotah in štabih TO uspešno delujejo aktivni in vodstva ZK, v precejšnji meri pa tudi aktivni in vodstva ZSM.

Vzajemno združevanje denarja

Za organiziranje, opremljanje in razvoj teritorialne obrambe so odgovorne družbenopolitične skupnosti. Zaostrjene gospodarske razmere seveda vplivajo na obseg sredstev, ki jih namenjajo za njen razvoj, zlasti tudi zaradi različnih materialnih možnosti posameznih družbenopolitičnih skupnosti. Zato so bila lani vzajemno združena sredstva nekaterih družbenopolitičnih skupnosti za nakup nekaterih kakovostnejših vrst vojaške opreme in s tem pomembno povečali bojno pripravljenost TO.

Po podatkih iz občinskih in pokrajinskih štabov ter mnenju republiškega štaba TO Slovenije so zadnjem času dosegli optimalno raven razvitosti, tako da bodo v prihodnje namenili pozornost predvsem višji

K boljši usposobljenosti in izurjenosti pripadnikov JLA brez dvoma prispeva delo v kabinetih in trenažerjih. S tem pa prihranijo tudi znatna denarna sredstva.

znaten prihranek. Največje notranje rezerve so prav v boljši organizaciji in pripravi urjenj.

tehničnimi sredstvi, kar pomeni približno 4.110.000 dinarjev prihranka. V celoti lahko reče-

lež tudi inovacije, še posebej zato, ker je poglavitna tema teh bodisi nadomestitev drage in pogosto uvožene opreme s tisto iz lastne proizvodnje ali pa racionalizacija urjenja in usposabljanja. Tako so vojaki in starešine po svojih zamislih izdelali komparator za avtomatični nadzor polnjenja akumulatorjev, postajo za konzerviranje orožja, napravo za hitro določanje namerilnih elementov pri nočnem streljanju topov, strelišče za zračno puško, ki nadomešča urjenje s pehotnim orožjem in drugo.

Dela v svoji režiji, zbiranje in prodaja odpadnih surovin in inovacije prispevajo k učinkovitemu varčevanju in racionalizaciji v JLA. Na ta način so naši družbi prihranili 122.000.000 dinarjev. Toda ob tem moramo povedati, da je to le del stabilizacijskega obnašanja, to je tistega, ki se ga da natančno določiti. Precejšen prispevek pa je tisti, ki je vsakdanji in je vojakom in starešinam prešel že v kri.

Pridelovanje hrane

JLA pa se vse uspešneje vključuje tudi v bitko za hrano. Tako na zemljiščih, ki so primerna za obdelavo, pridelajo hrano, ki bi jo sicer morali kupiti na tržišču. V pridelavo

nalna, vse bolj pa se uveljavlja tudi v drugih vojašnicah. V LAO so letos tako priredili 211 ton mesa.

V šestnajstletnem razvoju, od ustanovitve 20. decembra

V teritorialni obrambi kličejo svoje pripadnike na usposabljanje ob delu prostih dnevi in tako zmanjšujejo stroške.

1968, je teritorialna obramba Slovenije dosegla pomembne uspehe pri krepitvi bojne pripravljenosti. Uveljavila se je kot najširša oblika organiziranja in pripravljanja delovnih ljudi in občanov za oborožen splošni ljudski odpor.

V zadnjem obdobju so dosegli pomembne uspehe pri skupnem usposabljanju TO z vsemi sestavinami enotnega sistema SLO in DS. Pri tem so dosegli večjo stopnjo usklajenosti v vseh obrambnih dejavnostih, še posebej pa oboroženega boja kot odločilne oblike odpora ob agresiji. Še posebej pomembnem prispevek pri usposabljanju starešin teritorialne obrambe so dale ZRVS in skupne dejavnosti z JLA.

Načrtnejša izraba časa

Med najpomembnejše dejavnosti TO sodi usposabljanje enot in štabov. Največja skrb je bila namenjena oblikovanju visoko zavestnega, motivirane-

v enote ob koncu tedna, s tem pa so bili zmanjšani stroški usposabljanja.

TO popolnjujejo tudi z mladinkami prostovoljkami in vojaškimi obveznicami. Letos so v enote in štabe TO vključili več kot 3000 tovarišic.

Pri usposabljanju in drugih dejavnostih namenjajo v TO posebno skrb načrtnejši izrabi časa in materialno-tehničnih

organiziranosti in kakovosti usposabljanja svojih pripadnikov.

Bojan Kuntarič

Večja izraba lastnih moči

Denarna sredstva, ki jih dobivajo enote in poveljstva JLA za postavitev novih objektov in za izboljšanje življenjske ravni vojakov, ne omogočajo izpolnitve vseh želja in potreb. Zato se v JLA vse bolj zatekajo k delu v lastni režiji. Tako vojake, ki so po poklicu gradbeniki, arhitekti ali pa študentje na teh fakultetah, vključujejo po končanem usposabljanju v gradbeno službo JLA. Samo letos je ta služba s projektiranjem 12 objektov, svojim delom pri graditvi 29 objektov in delom pri vzdrževanju objektov prihranila 57.417.000 dinarjev. V Mariboru so gradbinci zgradili stanovanjski blok za starešine, v Postojni so obnovili 20 stanovanj, zgradili so karavlo v Prekmurju, jedilnico v vrhniški vojašnici in svinjake v Murski Soboti, na Vrhniki in v Ribnici. Napeljali so toplovod do karavle Vrh in opremili telefonski kabinet in strelišče v Celju. K varčevanju pa kajpak veliko prispeva tudi sprotno in investicijsko vzdrževanje vojaških objektov z lastnimi močmi.

Ko pridejo na poligone, poznajo vojaki orožje do najmanjše podrobnosti. Zato je potrebno manj ostrih streljanj in manj dni za urjenje na terenu.

mo, da je odnos do tehnike bolj gospodaren, in da je potrebno manj denarnih sredstev

so vključeni vojaki, ki so že končali usposabljanje, in ki jih delo na poljih in hlevih veseli.

SLOVENSKE
ŽELEZARNE

VERIGA

LESCE, ALPSKA 43

Telefon: h. c. (064) 75-140
Telex: 34 535 YU VERIGA
Telegram: VERIGA LESCE
Banka: SDK RADOVLJICA

TOVARNA VERIG, VIJAKOV, odkovkov, orodij, pnevmatsko-hidravličnih naprav, industrijske opreme in meril

BEŽIGRAD

TELEFONI:
TOZD GRADBENA OPERATIVA
SEKTOR I 317 848
SEKTOR II 315 144
SEKTOR III 313 427
TOZD SERVISNE DEJAVNOSTI
341 977
341 963
DSSS 313 281

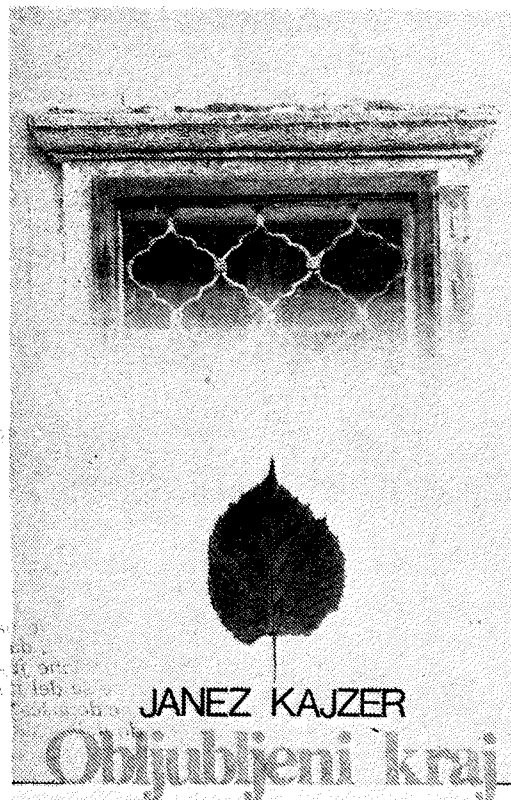
GRADBENO
PODJETJE
BEŽIGRAD

LJUBLJANA –
PODMILŠČAKOVA 24

založba borec
ljubljana
miklošičeva 28

B

založništvo – 320-497, revija Borec – 320-477, revija
kurirček 320-496, knjigotštvo 320-476, uredništvo TV-
15, 327-780, komerciala – 327-965, 320-496

NOVO

OBLJUBLJENI KRAJ je pričevanje o današnjem trenutku vseh treh rodov ameriških Slovencev, predvsem tistih, ki živijo v Clevelandu oziroma v ameriški državi Ohio. Kakšni so pravzaprav ti naši Amerikanci, o katerih imamo doma pogosto napačne stereotipne predstave?

Avtor odgovarja, da so drugačni, kot trdijo naši stereotipi: bolj ko za materialne dobrine jim gre za človeka vredno duševno življenje.

Nekateri ameriški Slovenci, ki jih je avtor srečal še povsem živahne in zagnane, izida knjige niso dočakali. Tudi človekovo življenje je neusmiljeno razmejeno. V Ameriki je iz dneva v dan manj izseljenskih korenin, vse več pa je njihovih potomcev, ki so se razkropili po razsežni deželi in postali njen neločljivi sestavni del. Zelene dežele svojih prednikov se komajda še kdaj zavedo...

Avtor je ob zanimanju za naše izseljence prikazal tudi nekatere strani ameriškega načina življenja, besedilo pa dopolnjuje bogat izbor dokumentarnih fotografij.

NAROČILNICA TV-15

Nepreklicno naročam knjigo Janeza Kajzerja OBLJUBLJENI KRAJ po ceni 950 dinarjev.

Primek in ime naročnika: _____

Naslov: _____

Naziv pošte in poštna številka: _____

Zaposlen pri: _____

Reg. Štev. osebne izkaznice: _____ izdane pri: _____

Knjigo bom plačal(a) po povzetju.

Datum: _____

Podpis: _____

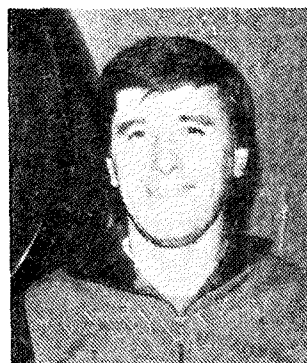
terme čatež

Po zdravje v Terme Čatež

Zdravljenje po poškodbah ● Revmatizem po zdravljenju v Termah ni več tako nadležen ● Nešteto drugih bolezni se znebite v Termah ● Od letos v Termah tudi shujšate, če se vključite v šolo hujšanja ● Hujšanje brez bolečin in brez stradanja

V Terme Čatež prihajajo na trening tudi športna moštva

Povprašali smo člane kluba Petrovec, ki deluje v zagrebški regiji. Njihov trener Matija Zdešar je povedal, da je s Termami zelo zadovoljen, in to ne le zaradi dobre hrane in postrežbe ter odličnih lokalov in opreme, temveč tudi zato, ker so za trening okoli hotela izredno dobri tereni. Pri svoji družini je po štirih dneh opazil viden napredek.

Elektroinženir Janez Trojar iz Ljubljane je bil v Termah že trikrat in se vrača, ker čuti po vsakem zdravljenju olajšanje in izboljšanje. Med vojno je bil v Cankarjevem bataljonu ranjen v desno koleno in hrbtenico. Zdravijo ga z masažo, jonomodulatorjem. Koplje se v notranjem in zunanjem termalnem bazenu. Vsakokrat bolečine popustijo. Hrana sicer ni domača, a je dobra in jo je tudi zadosti. Zadovoljen je tudi s čistočo in postrežbo.

Štefanija Mažar iz Osijeka je samoplačnica in je tu že drugič. Bilo ji je všeč lansko leto, in je prišla še letos. Preizkusila je Tuheljske Toplice, Lipik, Radence in Sokobanjo, a bo zdaj prihajala le v Terme Čatež. Boluje na sklepih in ji jonomodulator, masaža, kopanje v termalni vodi in parafinske obloge pomagajo, da ne čuti več bolečin. V Toplicah se ji stanje že po štirih dneh izboljša. Z žolčno dieto je izredno zadovoljna. Zadovoljna je tudi s čistočo in postrežbo, želi le več zabavnih prireditev.

ZAMK

ZAVOD ZA RAZISKAVO
MATERIALA IN
KONSTRUKCIJ
LJUBLJANA n. sol. o.

61109 LJUBLJANA,
Dimičeva 12

TELEFON: h. c. 344-061, 348-261, p.p. 54

DS SKUPNE SLUŽBE
LJUBLJANA,
TEK. RAČ. 50102-607-69234

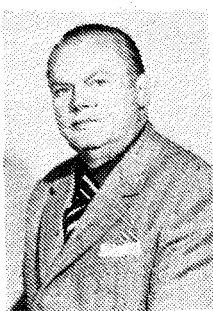
Ivan Sulič

Rodil se je 1918. leta v Stični na Dolenjskem. V NOV se je vključil po razpadu Italije 1943. leta med borce Gradnikove brigade. Za zasluge je bil odlikovan z ordenom zaslug za narod 2. stopnje. Po vojni je delal v organih za notranje zadeve.

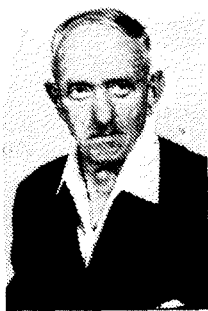
Marija Šorli

V Trzinu smo se oktobra poslovili od Marije Šorli. Rodila se je pred 72. leti. Leta 1942. je začela delati za NOG. V njenem stanovanju so se skrivali borci, oskrbovali jih je s hrano in drugimi potrebni stvarmi.

Viktor Fele

Avgusta smo se v Trbovljah poslovili od Viktorja Feleta. Med NOB je aktivno sodeloval na dolenjskem območju, od oktobra 1944. pa je bil pri avtomobilski komandi glavnega štaba Slovenije.

Franc Soklič

V Trbovljah smo se avgusta poslovili od Franca Sokliča. Bil je borec delavskega bataljona 7. korpusa.

Franc Bobič-Zan

Oktobra smo se v Trzinu poslovili od Franca Bobiča, rojenega pred 70. leti. Illegarno delati je začel 1943. leta. Kot železniški uslužbenec je imel možnost dobiti podatke o sovražniku. Bil je dvakrat zaprt.

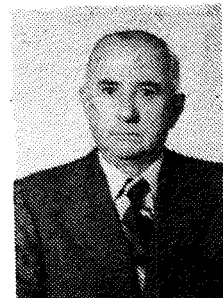
Janez Kerin

Rodil se je 1901. leta v Veliki vasi pri Krškem. Od 1943. leta je bil aktivist na terenu, izdan in zaprt. Zaradi mučenja je ostal invalid. Po vojni se je vključil v obnovo domovine.

Rudolf Jager

Oktobra smo se v Trbovljah poslovili od člana krajevnega organizacije ZB NOV iz Čet, Rudolfa Jagra. Bil je borec Cankarjeve brigade.

Jože Laharnar-Tugo

Novembra smo se na ljubljanskih Zalah poslovili od Jožeta Laharnarja, rojenega 1910. leta na Prapetnem pri Tolminu. Že 1941. leta je šel v 1. kranjsko-poljansko četo, imenovano tudi Nartnikovo četo, potem je bil v Kranjskem bataljonu, v Spacapanovi in Somotorski četi, bil je načelnik VOŠ za Benečijo, intendant za tiskarno partizanskega dnevnika ter delegat tiskarne Sociale-Trzin. Prejel je več odlikovanj.

Ljudmila Čuk

Oktobra je v Izoli umrla Ljudmila Čuk. Rodila se je 1920. leta v Podragi pri Podnanosu. Od 1943. leta je bila udeleženka NOB, bila je terenska aktivistka na območju 6. rajona OF Trst. Bila je odlikovana.

Janko Erjavec

Umrl je Janko Erjavec. Rodil se je 1923. leta na Jezici. Leta 1941 se je kot 18-letni mladenič povezal z OF in postal član prve bojne skupine na Jezici. Tudi vsa njegova družina je sodelovala z OF. Odkrili so ga domači izdajalci. Tik pred aretacijo je pobegnil v Ljubljano in se po zvezah OF zaposlil na železnici, kjer je nadaljeval delo. Po vojni je bil aktiven družbenopolitični delavec na vseh področjih.

Franc Čamernik

V prometni nesreči je umrl Franc Čamernik. Že 1942. leta je bil izvoljen v vaški odbor OF, kasneje je prevzel vodstvo novomeške okrožne pomožne tehnike Gorjanci. Nato je odšel v 9. udarno brigado, od tam pa v štab 18. divizije, kjer je vodil agitprop. Po vojni je bil prvi šolski upravitelj na Jezici. Ob 30-letnici ZPM je prejel republiško in občinsko priznanje in deloval v vseh DPO.

Vladimir Drapal

Na viškem pokopališču v Ljubljani smo se septembra poslovili od Vladimira Drapala, rojenega pred 58. leti. Že 1942. leta je kot mladinec deloval v mladinski bojni grupi na terenu Rožne doline. Avgusta 1943. leta je postal član SKOJ. Naslednjega leta je bil aretiran in zaradi pomanjkanja dokazov izpuščen. Po vojni je bil aktiven družbenopolitični delavec.

Vika Meršol-Dunja

V Stožicah smo se poslovili od tovarišice Vike Meršol-Dunje. Njena življenjska pot in pestra družbenopolitična dejavnost sta zgled revolucionarke in komunistke. Bila je nosilka partizanske spomenice 1941. V Skopje je bila sprejeta 1941. leta, bila je borka 2. grupe odredov in Cankarjeve brigade.

Janez Čebokli

Rodil se je 1903. leta v Šmihelu pod Nanosom. Po kapitulaciji Italije se je vrnil iz delavskega bataljona in se vključil v NOB na domačem terenu. Za delo med NOB je prejel odlikovanje. Od njega smo se poslovili v Hrenovicah.

Božo Strman

V 63. letu je umrl Božo Strman. Od njega smo se poslovili v njegovem rojstnem kraju Šmartnem pri Litiji. Njegova družina je bila izseljena v Srbijo in tudi sam je odšel za njimi. Leta 1943 je postal skojevac in deloval na območju Počarveca.

Bogdan Cepuder

Od Bogdana Cepudra smo se poslovili v ponedeljek, 10. decembra, na pokopališču v Štepanji vasi. Objavljamo poslovilni govor Milana Perocija.

»Ko se v žalosti poslavljamo od Tebe, bi se rad poslovil tudi v imenu nekdanjih bork in borcev Slovenskega bataljona 1. krajiške brigade.

Spomin se ustavi v dnevih po 20. oktobru 1944. leta, ko je bil osvobojen Beo-

grad in je odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Srbijo, ki je bil pozneje preimenovan v kulturno prosvetno društvo Franc Rozman-Stane, pozval Slovence, ki so živeli na območju Srbije, da se prostovoljno prijavijo v posebno Slovensko brigado NOV in POJ.

Tudi Ti si bil prostovoljec v tej slovenski enoti, ki bi morala postati brigada, a je stala v formaciji bataljona in bila priključena kot Slovenski bataljon 1. krajiški udarni proletarski brigadi. Bil si izgnanec. S svojo ružino si bil v prvem transportu, ki je odpeljal iz Maribora v neznano. V svojem spominskem zapisu za knjigo o našem bataljonu si zapisal: »Bilo je tisoč devetsto enainštiridesetega - 7. junija je krenil na pot pr-

vi transport izgnancev iz Maribora, ki so bili dotlej zaprti v meljski kasarni... Možje, žene, otroci in starčki so bili s silo izgnani iz svojih rodni domov. Švabi so vse izpeljali tako bliskovito in s tolikšno njim lastno pedantnostjo, da je zastajal dih... Že prej se je sušljalo, da bodo izselili vse, ki niso »čiste rase«. Toda nihče ni vedel niti kdaj niti kako niti kam... Izgnali so Te v Jagodino, današnje Svetožarevo. O svojem prihodu v ta kraj si zapisal: »Po prvih vtisih opazimo tudi solze in poslušamo ohrabrujoče, tiho šepetajoče besede: Slovenci, vi ste naša brača. Med temi brati si preživljal izgnanstvo in se že zgodaj vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Delal si v mestnem odboru mladinske organizacije. Ko si prišel v bataljon, si bil skojevac. Udeležil si se hudih frontnih bojev, ki so se vrstili drug za drugim, na nepreglednih ravninah Srema, vzhodnih Bosne in Slavonije. Tvoji

soborci so bili pretežno mladi fantje in dekleta, mladi, kakor si bil tudi Ti, večinoma srednješolci in študentje, stari od 17 do 22 let. Večina je imela prvič v rokah puško. Bili so za tisti zimski čas slabo oblečeni in obuti. Na sebi so imeli obleko in čevlje, v katerih so pred skoraj štirimi leti prišli v izgnanstvo. V tej najdaljši bitki kakor radi rečejo bojem na sremski fronti, smo ob zavesti, da osvobajamo zasluženo domovino in da se prebijamo v rodno Slovenijo, kmalu ojekleneli v dobre borce. V boju pri Opatovcu, kjer je padlo v enem dopoldnevu 73 bork in borcev našega bataljona, je padel tudi Tvoj brat Aleksij. Ko je bil Slovenski bataljon 6. februarja 1945 izločen iz 1. krajiške brigade in zaradi približne izenačitve udarne moči brigad 5. udarne divizije vključen v 1. jugoslovansko brigado, formirano v ZSSR, si postal, namesto ranjene Danice Žagar, bataljonski sekretar SKOJ. Ko

pa je 6. marca Slovenski bataljon nehal obstajati kot kompaktna vojaška enota in je bilo moštvo razformiranega bataljona porazdeljeno v druge tri bataljone 1. jugoslovanske brigade, si postal politični delegat čete. V bojih za Brčko, 6. aprila 1945, si bil hudo ranjen, tako da si bil vse življenje 60-odstotni invalid.

Tako se je končalo Tvoje bojevanje na fronti v Sremu. Za svoje junaštvo si prejel red za hrabrost. V kako hudih bojih si sodeloval, nam povedo žrtve Slovenskega bataljona. Od 420 bork in borcev bataljona jih je padlo 121, zaradi ran in raznih bolezni je bilo iz bojev izločenih približno 222 prostovoljcev. V Slovenijo jih je prišlo le še 77 sposobnih za bojno enoto. Na sremski fronti je padlo skupaj nad 30.000 borcev jugoslovanske armade. V svojih spominih si zapisal: »Vojna se začne in konča krvavo.«

Milan Peroci

PRAVNI SVETOVALEC

P.M. B. Moški, s katerim sem živela v zunajzakonski zvezi, je umrl. Ker ima otroke iz prejšnjega zakona, me zanima, kaj je s premoženjem, ki je bilo pridobljeno v času najinega skupnega življenja?

ODGOVOR: Po zakonu o dedovanju dedujeta kot zakonca drug po drugem tudi moški in ženska, ki sta živela v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti in nista sklenila zakonske zveze, vendar le v primeru, če ni razlogov, iz katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Če so ti pogoji izpolnjeni, dedujeta po enakih delih s pokojnikovimi otroki. Premoženje, pridobljeno v času take življenjske skupnosti, je skupno premoženje in se šteje, da sta deleža obeh partnerjev na skupnem premoženju enaka; lahko pa vsak od njiju (ali njuni dediči) dokazuje, da sta prispevala k skupnemu premoženju v drugačnem razmerju.

V.F. T. Sosedova drevesa segajo na moje zemljišče in mi delajo škodo. Kaj moram storiti, da bi dosegel odstranitev teh dreves?

Odgovor: Od sosedu ne morete zahtevati, da poseka drevesa, ki z vejami ali koreninami segajo na vaše zemljišče. Lahko pa sami posekate veje, ki segajo v vaš zračni prostor. Imate tudi možnost zahtevati odškodnino za škodo, ki jo veje povzročajo na vaši stavbi, in za vsako drugo škodo, ki jo povzročajo sosedova drevesa na vašem zemljišču. Svetujemo vam, da se poprej obrnete na poravnalni svet v vaši krajevni skupnosti, ki bo poskušal nesporazum s sosedom urediti na miren način.

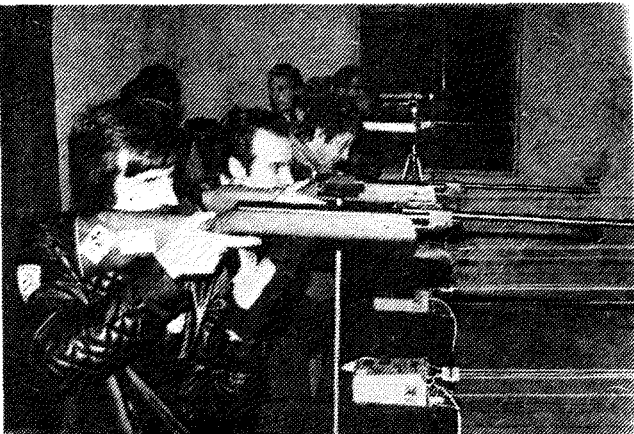
C.I. K. Na stanovanje sem vzel kot podnajemnico tovarišico in sklenil z njo pogodbo, ki vsebuje trimesečni odpovedni rok. Tovarišica se je pred kratkim odselila, ne da bi odjavila stalno bivališče. Kaj moram storiti, da se bo za stalno odjavila iz mojega stanovanja?

Odgovor: Prijava in odjava stalnega prebivališča kakor tudi prijave spremembe stanovanja v istem kraju je dolžnost vsakega občana, ki se stalno naseli, odseli ali spremeni prebivališče v istem kraju. Stanodajalec je dolžan le napotiti občana, da to dolžnost opravi, ni pa njegova dolžnost, da to stori namesto njega. Podstanovalska pogodba, sklenjena za nedoločen čas, preneha z odpovedjo, ki je lahko neposredna, ustna ali pismena po pošti ali pri rednem sodišču, razloga odpovedi pa ni treba navesti. Podstanovalsko pogodbo lahko odpoveste, ni vam pa treba skrbeti za odjavo podstanovalke pri organu za notranje zadeve.

Pokal ekipe ZRVS Koper

Prvo športno srečanje rezervnih vojaških starešin, vojaških vojni invalidov ter pripadnikov JLA v počastitev dneva naših oboroženih sil je bilo pred devetnajstimi leti v Ajdovščini. Namen teh srečanj je utrjevanje medsebojnih vezi in zblizovanja ter izmenjava izkušenj na področju obrambnih spretnosti ter v športno-rekreativnih dejavnostih. Prav zaradi športa in rekreacije so ta srečanja postala že tradicionalna, v njihove vrste se vključujejo vojaški vojni invalidi in invalidska športna društva, ki enakovredno merijo svoje moči in znanje.

Sobotnega športnega srečanja v Ajdovščini, že devetnajstega po vrsti, se je udeležilo kar 19 ekip z okrog 250 tekmovalci iz 11 občin obalno-kraške, notranjske in severnoprimorske regije. Ekipa so se pomerile v streljanju z zračno puško, kegljanju in šahu. Kljub temu da se je med ekipama odvijal ogorčen boj za čim boljše uvrstitev, je tekmovalstvo izvenelo bolj tovariško kot tekmovalno. Na slavnostni seji so spregovorili o nekaterih slabostih. Začeli so se pripravljati na 20. jubilejno športno srečanje, ki bo prihodnje leto, z njim pa naj bi

počastili 20-letnico zmage nad fašizmom in dan oboroženih sil. Po srečanju je predsednik OK ZRVS Žiga Zemljak izročil najboljšim ekipam priznanja, pokale in medalje.

Jože Čurin

Za krepitev sodelovanja

Delegacija Zveze rezervnih vojakih starešin Slovenije, v kateri so bili Stane Kotnik, Janez Japelj in Jakob Černe, je pred bližnjim praznikom naših oboroženih sil obiskala poveljnika Ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnika Branka Jerkiča. Pogovarjali so se o sodelovanju med našimi oboroženimi silami in ZRVS. To sodelovanje je bilo že do zdaj zelo dobro, kakor so ugotovili tudi delegati na peti seji republiške konference ZRVS. Nove razmere in naloge pa zahtevajo, tako od oboroženih sil kot od Zveze rezervnih vojaških starešin še bolj poglobljeno sodelovanje. Branko Jerkič je potrdil pripravljenost naše armade, da daje rezervnim vojaškim starešinam vso pomoč pri izvajanju njihovega programa vojaško-strokovnega in idejno-političnega usposabljanja in izobraževanja.

Delegacija ZRVS pa je obiskala tudi republiški štab teritorialne obrambe Slovenije in se prav tako pogovarjala o sodelovanju. Hkrati je generalpolkovniku Branku Jerkiču in predstavnikom TO čestitala za praznik naših oboroženih sil.

B. K.

Učna ura v Kozlarjevi gošči

Za dan mrtvih me je po proslavi pred spomenikom padlim in ustreljenim krajanom Kodeljevega profesorica Pakiževa z osnovne šole Ketteja in Murna na Kodeljevem v Ljubljani vprašala, če bi šel z učenci in učenkami sedmega in osmega razreda do spomenika žrtvam v Kozlarjevi gošči na Ljubljanskem

Marijo Melik, ki je rodila 16 otrok, njenega moža in sina Slavka, starega 17 let in 15-letnega nečaka Bojana pa 15-letno Verico Škrba, sestri Ivanka in Lojzko Lenarčič. Prva je bila stara 17, druga 16 let. Kako je že deset dni po zločinu 15-letni Škafarjev pastir Ivan Matjašič, ki živi v Kranju, odkril množični grob, iz

Učenci in učenke osnovne šole Ketteja in Murna s kodeljevega v Ljubljani pred spomenikom žrtvam, ki so jih tod v Kozlarjevi gošči na Ljubljanskem barju pobili domobranci leta 1943 in 1944

barju. Kot pisec knjige Po sledovih črne roke naj bi učencem pripovedoval o domobranskem nasilju nad civilnim prebivalstvom v tem delu okolice Ljubljane. Seveda sva se s Pakiževom hitro sporazumela, saj sem takšno povabilo (prošnjo) sprejel za svojo dolžnost.

Mladim sem pokazal, v katerih stavbah so bili domobranci in kje so mučili zaprte vaščane barjanskih vasi. Pokazal sem jim Črno vas, iz katere so bile prve žrtve. V vasi je bilo takrat okoli 60 hiš s 300 prebivalci, ki so živeli dokaj revno. Od domobranske postojanke do prvih hiš v Črni vasi je bilo le nekaj minut hoje, vmes pa je bila speljana žična ograja, s katero je bila obdana Ljubljana.

Komandir domobranske postojanke Franc Frakelj-Peter Skalar, doma iz partizanskih Dražgoš, je morilski pohod s svojo tolpo v Črni vasi začel v noči s 24. na 25. november 1943. leta. Ponoči so jih pobrali iz postelj in polovico zgodaj jutraj že pobili v Kozlarjevi gošči, kjer je zdaj spomenik.

Pred spomenikom so me učenci nemo, spoštljivo poslušali, oči pa so me spraševale: Zakaj so ubili

katerega so štrlele roke, noge pa tudi del glav. S Škrabovo Vero sta skupaj pasla krave in se igrala. Na prošnjo njenega očeta ji je odrezal kite in mu jih prinesel v spomin. Kite umorjene Vere Škraba so vse do očetove smrti visele doma v dnevni sobi.

Med vračanjem so me učenci in posebno učenke spraševali o zločincu Fraklju, zakaj ga ne zahtevamo nazaj. Pojasnil sem jim, da je Temeljno sodišče v Ljubljani pred leti uvedlo proti njemu preiskavo, ni mu pa znano, če je bila obtožnica že izročena kanadski vladi (Frakelj živi v Torontu pod imenom Peter Markis). Povedal sem jim, da je Frakelj vseskozi trdil, da pobija zato, ker so mu partizani pomorili družino. V resnici so Nemci po dražgoški bitki med mnogimi vaščani ubili tudi njegovega očeta in brata.

Pa zakaj je potem sodeloval z Nemci, so me spraševali... In spraševali so vse do naše ločitve pred šolo.

Šolska ura v naravi, na Barju, jim bo ostala še dolgo v spominu. S tako pozornimi učenci pa bom tudi v prihodnje rad šel na Barje.

Jože Vidic

V domu Rada Pehačka razstavlja Ludvik Tomory

Dom borcev NOV in invalidov Rade Pehaček v Ljubljani, Malenškova 1, poleg športno rekreativne dejavnosti borcev in invalidov razvija tudi družbenopolitično, kulturno in družabno dejavnost. Dne 22. decembra 1984 bo v domu odprta prva likovna razstava. Svoja dela bo razstavljal Ludvik Tomory iz Portoroža, arhitekt in nekdanji borec Istrskega odreda.

Tomory v tidesetih novih delih prizadeto, z zanj značilnim satirnim slogom obravnava in riše najbolj žgoče domače in mednarodne probleme. Ko je načrtoval nova ali obnavljanje že zgrajenih naših diplomatskih predstavništev v tujini, je tam tudi razstavljal, kot na primer v New Delhiju leta 1962. Doslej je imel že 8 samostojnih razstav, med drugim tudi v Kopru (1966), v Radencih (1978) in v Ljubljani (1979).

Razstava v Domu borcev NOV in invalidov Rade Pehaček je prirejena v čast dneva JLA in v okviru tradicionalnega športno rekreativnega srečanja invalidov iz Slovenije. To srečanje je letos prvič organizirano v spomin Rada Pehačka, narodnega heroja in častnega predsednika mestnega odbora ZZB NOV Ljubljana. Srečanje organizira Športno društvo Invalid pod pokroviteljstvom odbora ZZB NOV mesta Ljubljane.

Razstava del Ludvika Tomorja bo odprta od 22. do 28. decembra 1984.

S. K.

Jurišniki 30. divizije so obujali spomine

V soboto, 15. decembra, se je zbralo v krajevni skupnosti Nova Gorica 14 nekdanjih borcev jurišnega bataljona 30. divizije 9. korpusa. Ves dan so bujali spomine na prehojeno pot tega bataljona od ustanovitve, ob koncu novembra 1944, do uličnih bojev v Trstu zgodaj jutraj 1. maja 1945. Lahko rečemo, da je bila to resna priprava na proslavo velikega dogodka, saj so prav »jurišniki« 30. divizije izpolnili častno nalogo in prišli prvi kot formirana enota v Trst. Seveda ne gre za sluzga samo njim, saj so spretni obveščevalci, izredna obveščila in pomoč predvsem prebivalcev Trebča in Opčin ter drugih krajev okrog Trsta, pripomogli k temu, da se je bataljon jurišnikov z majhnimi izgubami še pred 4. armado znašel pred vojašnicami v Trstu in tudi zasedel glavne objekte in kasarno na samem pragu mesta.

Spomin na dogodek pred 40 leti bodo tako opisno in dokumentirano posredovali svojim tovarišem in dokazali tudi drugim, ki se oglašajo z raznimi različicami kdo je bil prvi v Trstu, da so le jurišniki 30. divizije tisti ki so bili prvi v jutranjih urah 1. maja v Trstu.

Borci jurišnega bataljona so bili prostovoljci iz različnih brigad. V njem so bili v večini Primorci, potem Gorenjci in tudi z Dolenjske in Bosne. Kot drugi bolničar je bil celo partizan iz Mongolije. Število je bilo majhno, tri čete ali 76 oziroma 78 borcev. Dobro oboroženi, oblečeni v enotne uniforme in vedno hitro prilagodljivi bojem na Krasu, Vipavi, Trnovem in Lokavcu so delali izredno zmedo med Nemci in njihovimi hlapi. Spretno so se upirali valu četniških hord aprila 1945 in z neverjetno mladostno zagnanostjo, vdanostjo in upornim duhom premagovali številne močno utrjene bunkerje okrog Trsta. Boji jurišnega bataljona v noči s 30. aprila na prvi maj so bili en sam zanos, polet in tako so častno izpolnili nalogo, ki jo je bataljon prevzel tako rekoč na začetku svojega nastanka.

Silvo Matelič

Čestitke za šestdeseti jubilej

Prav na dan JLA, 22. decembra, praznuje svoj šestdeseti rojstni dan Mimi Seme (poročena Lipar), s partizanskim imenom Dora. Ob prazniku se je z iskrenimi čestitkami spominjajo njeni tovariši, preživeli borci

četrtga bataljona in brigade Ivana Cankarja, s katerimi je med narodnoosvobodilnim bojem preživljala številne preizkušnje, tudi najhujše trenutke, ko je na bojnem polju na Javorici že gledala smrti v oči. Zato se njenim tovarišem zdi kar never-

jetno, da je dočakala ta svoj okrogli šestdeseti jubilej.

Dore se spominjajo kot brhkega dekleta, ki je začela s svojim udeleževanjem v mladinski organizaciji, postala članica Sokola in potem skojevka v rajonu Center – sedajni krajevni skupnosti Ajdovščina. Center. Ob okupaciji se je vsa njena družina vlučila v delo OF in v akcijo proti okupatorju. Okupator in domači izdajalci so vohljali za njimi, zato je Dora pobegnila k partizanom, tako rekoč iz bolniške postelje, saj je bila le malo

prej operirana. Prišla je v brigado Ivana Cankarja, kjer je že bil njen brat Ivan.

Četrta bataljon te brigade je bil 16. marca 1944 na Javorici. Izdajstvo. Bil je to eden najhujših bojev z Nemci. Padlo je 134 partizanov in partizank, ki so jih sovražniki zverinsko zmaličili. Dora in še dvanajst njenih tovarišev je po naključju ostalo živih. Nikoli ne bodo pozabili krvave noči in krvave zarje na Javorici! Še danes se ob tem trpkem spominu vlijejo solze iz oči, solze za vsemi tistimi mladimi življenji, ki so se herojsko bojevali, a ne morajo slaviti jubilejnega leta v svobodi.

K. R.

tv-15 naš TOVARIŠ

TV-15 je oznaka za kulirsko postajo, ki je bila najdlje v vasi Občice v dolini med Dolenjskimi Toplicami in Semičem

Za razvijanje vrednot narodnoosvobodilnega boja in revolucije je TV-15 prejel nagrado vstaje slovenskega naroda za leto 1978 – Glavni urednik: ZVONE KRŽIŠNIK; Odgovorni urednik: TONE URBAS; Novinarji – uredniki: ŽIVA DROLE – TV-15 za mladino; BOJAN KUNTARIČ – notranja politika; MILENKO STRAŠEK – reportaže; BOJANA ŽOKALJ-JESIĆ – naša organizacija; Lektorica-redaktorica: KATJA HVALA; Tehnični urednik: DRAGO SETNIČAR; Tajnica uredništva: MARA OKORN; Telefon uredništva: 327-780; Telefon uprave: 317-049 – Uprava in naročniški oddelki: Moše Pijade 24, p. p. 598, 61001 Ljubljana – Letna naročnina 700 din, posamezna številka v prosti prodaji 10 din – Tekoči račun: Založba Borec p. o. Ljubljana 50101-603-45772 – TV-15 izhaja vsak teden, izdaja ga Založba Borec, Ljubljana, Miklošičeva 28 – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Po mnenju sekretariata za informacije IS SR Slovenije štev. 42/I-72 od 12. 4. 1974 se za TV-15 ne plačujejo temeljnega davka od prometa proizvodov – Korektore in tisk: ČGP Delo, Ljubljana, Titova 35